

Nr 3

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning angående ändrad ordning för val av statsrevisorer.

I de likalydande, till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna nr 32 i första kammaren av herr *Bergh* och nr 35 i andra kammaren av herr *Nilsson* i Göteborg m. fl. hemställes, »att riksdagen måtte besluta om utredning av frågan om sättet för utseende av revisorer».

Beträffande motiveringen får utskottet, i den mån redogörelse icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

Grundläggande bestämmelser om statsrevisorernas organisation och verksamhet äro införda i §§ 72 och 73 riksdagsordningen samt § 107 regeringsformen. Enligt riksdagsordningen skall riksdagen årligen inom sex dagar efter dess öppnande förordna tolv revisorer, hälften från vardera kammaren, jämte samma antal suppleanter, att enligt regeringsformen och särskild instruktion granska statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning. Revisor skall utöva sin befattning till dess nytt val av revisorer förrättas. Revisorernas verksamhet har närmare bestämts i en år 1925 antagen instruktion med däri senast 1949 vidtagna ändringar. Över revisionen skola revisorerna den 15 december eller, om helgdag då inträffar, dagen därefter avgiva berättelser, särskilt angående statsverket, särskilt angående riksbanken och särskilt angående riksgäldskontoret. Om revisorerna finna särskild anledning därtill föreligga, må de därjämte före nämnda dag avgiva berättelse i visst ämne. Till revisorernas förfogande står ett av dem tillsatt permanent kansli.

I nu föreliggande motioner framhålles, att avgående revisor plägar omväljas en eller två gånger och att anciennitetsprincipen i regel tillämpas vid kandidatnomineringen, med påföljd att i mycket stor utsträckning en ledamot lämnar även riksdagen ett fåtal år efter det han avgått som revisor. Motionärerna anse att revisorerna bör utses för en längre tidsperiod, förslagsvis tre år, och att de som regel bör kunna omväljas ett visst antal gånger. Vidare synes det motionärerna lämpligt att förnyelsen sker successivt, d. v. s. uppdraget som revisor bör icke upphöra under samma år för samtliga revisorer.

Med anledning av vad motionärerna uttalat får utskottet erinra om följande.

I en vid 1874 års riksdag väckt motion (II: 178) föreslogs, att samtliga revisorer skulle på en gång väljas för en tid av tre år. Motionen avstyrktes

av konstitutionsutskottet (utl. nr 9) och avslogs av riksdagen. Vid 1940 års riksdag väcktes frågan om förlängning av mandattiden i två motioner (I: 99 och II: 96). För att trygga kontinuiteten och planmässigheten i statsrevisionens arbete syntes det motionärerna lämpligt att låta revisorerna väljas för fyra år i sänder, varigenom de kunde vara verksamma och planlägga kommande arbeten även sedan ett års berättelse avlämnats. I sitt av riksdagen godkända avstyrkande utlåtande (nr 15) fann konstitutionsutskottet önskemålet om en effektivisering av statsrevisorernas verksamhet beaktansvärt men uttalade, att de fördelar, som en förlängning av revisorernas i grundlagen fastställda mandattid i förening med en successiv förnyelse av revisorerna skulle medföra, uppnåddes genom förnyade omval av tidigare revisorer, något som ock i viss — ehuru måhända ej tillräcklig — utsträckning redan ägde rum. Härmed bibehölle riksdagen sin fulla frihet att välja för uppdraget särskilt lämpade personer till revisorer och kunde, om så skulle visa sig påkallat, i särskilt fall giva revisor kortare funktionstid.

Förlängning av revisorernas mandattid berördes likaledes i en vid 1947 års riksdag väckt motion (I: 15) angående åtgärder för stärkande av riksdagens kontrollmakt över regering, förvaltning och rättskipning. I sitt av riksdagen godkända utlåtande (nr 22) med anledning av motionen förutsatte konstitutionsutskottet, att en av riksdagen samma år beslutad utredning av frågan om revisorernas verksamhet även komme att uppmärksamma de synpunkter motionären anfört med avseende å statsrevisionen.

Den kommitté, som tillsattes i anledning av riksdagens beslut om utredning och som antog benämningen 1947 års revisionsutredning, avvisade i sitt den 29 januari 1948 avgivna betänkande rörande riksdagens revisorers verksamhet tanken på en förlängning av revisorernas mandattid. Kommittén hänvisade till de skäl mot en förlängning, som konstitutionsutskottet anfört vid 1940 års riksdag. Den mening i förevarande hänseende, vartill kommittén sålunda givit uttryck, delades av statsutskottet, till vilket betänkandet i vissa delar hänvisats av 1948 års riksdag. I sitt utlåtande (nr 42), vilket godkändes av riksdagen, ansåg utskottet sig böra understryka vad i betänkandet sagts angående riksdagens frihet att välja för revisorsuppdraget särskilt lämpade personer. Utskottet framhöll vidare, att utskottet i likhet med kommittén var av den uppfattningen, att revisorer med intresse och fallenhet för uppdraget borde ha utsikter att få sina mandat förnyade utan att hindras av tillämpad praxis att revisor ej omväljes mer än ett visst antal gånger.

Enligt vad utskottet inhämtat kommer den år 1954 tillsatta författningsutredningen att i samband med spörsmål angående riksdagens kontrollmakt till behandling upptaga de frågor, som beröras i motionen. Vid sådant

förhållande saknar utskottet anledning tillstyrka en utredning i motionens syfte. Utskottet hemställer därför,

att motionerna I: 32 och II: 35 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 27 februari 1958

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Damström, Sveningsson, Erik Olsson, Ollén, Sörlin*, Torsten Andersson*, Dahl, Axel Emanuel Andersson* och Källqvist; samt

från a n d r a kammaren: herrar Hallén, von Friesen*, Norén, Braconier, Spångberg, Jonsson i Haverö*, Sehlstedt, Hammar, Olofson och Nilsson i Tvärålund*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.